

Tomas Osoro Elkoroiribe Intxuzabal

*Bergara,
Gipuzkoa
(1928-2015)*

Aurkibidea

Biografia

Begarako Goimendi auzoko (berez Basalgo auzoa) Intxuzabal baserrian jaioakoa. Baserriko lanak eta ingurua oso ongi ezagutzen ditu. Hitzun ona da eta etnografi gaiez azalpen zehatzak ematen ditu.

Zintak

BER-193

• **Proiektua:** Deba Eskualdeko Ahotsak - Bergara.

- **Elkarrizketatzailea(k)**: Alberdi Bilbao, Itziar
- **Data**: 2004-11-19
- **Iraupena**: 63 min
- **Euskarria**: MiniDV
- **Kodifikatzailea**: Alberdi Bilbao, Itziar
- **Transkribatzailea(k)**: Agirrebeña, Aintzane

BER-194

- **Proiektua**: Deba Eskualdeko Ahotsak - Bergara.
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Alberdi Bilbao, Itziar
- **Data**: 2004-11-19
- **Iraupena**: 63 min
- **Euskarria**: MiniDV
- **Kodifikatzailea**: Alberdi Bilbao, Itziar

BER-202

- **Proiektua**: Deba Eskualdeko Ahotsak - Bergara.
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Alberdi Bilbao, Itziar
- **Data**: 2005-01-21
- **Iraupena**: 60 min
- **Euskarria**: MiniDV
- **Kodifikatzailea**: Alberdi Bilbao, Itziar

BER-203

- **Proiektua**: Deba Eskualdeko Ahotsak - Bergara.
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Alberdi Bilbao, Itziar
- **Data**: 2005-01-21
- **Iraupena**: 60 min
- **Euskarria**: MiniDV

Pasarteak

1. Bizimodua asko aldatu da

- **Erref**: BER-193/004
- **Iraupena**: 0:00:34. **Hasi**: 00:01:28. **Bukatu**: 00:02:02
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Bizimodua asko aldatu da. Berrikuntzak: telefonoa.

Transkripzioa

- Ta zelan gogoratzen dozu basarriko bizimodua umetan-eta?
- Umetan-eta hementxe, jaixa ta astia ta zapatua ta domekia danak hementxe umetan.
- Lehengunian komentatzen genduan, asko aldatu da dana bizimodua?
- Bai, bai, bai. Oin, atzo jardun eban zeren geiñian, hau, eskuko telefonuen geiñian. Eskoletan prohibidu ein bihar dittuela lekun batzuetan edo, zazpi-zortzi urtekuak eta seikuak be telefonuekin faten dila-ta jardun eben esaten.
- Eta zeuek zazpi-zortzi urtekin etxian telefonorik be ez, ez?

- Ez, zazpi-zortzi urtekin? Hirurogeikin be ez! Ez. Ondio hamasei urte ez dakaz telefonuak hemen.
- Askok aldatu dia gauzak, ez?
- Bai, bai.

2. Eskola kontuak

- **Erref:** BER-193/005
- **Iraupena:** 0:04:19. **Hasi:** 00:02:02. **Bukatu:** 00:06:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

<p>Eskola kontuak. Ume-umetan Lezeta baserrian maistra bat egon zen (gerra aurretik) eta harekin ikasi zuten zertxobait. Gerora, Eibarrera joan ziren. Lezetan, euskaraz eginez gero zigorra izaten zuten (eraztuna eraman behar). Eibarren, frontoi zaharreko eskolara joan ziren.</p>

Transkripzioa

- Hemendik eskolara-ta nora jua ziñazien?
- Eibarrera.
- Eibarrera.
- Ume-umetan hemen Lezetan egoten zan eskola modoko bat gerra aurrian. Maistra bat. Eta gero, gerra ezker Eibarrera beti hemendik.
- Eta ze zan maistria Lezetako alabia edo?
- Bai, Lezetako alabia zan.
- Eta hemen auzokuak, ingurukuak, bertara juaten ziñazien?
- Bai, umiak bertara auzokuak, orduan bai. Eta ondio, ha maistria gero Durangon egon zan ezkontuta. Bai, taberniakin ta. Ondio haren aizta bat bizi da Durangon.
- Ondiokan, e?
- Bai, Lola edo, gaztena. Bizi da, bai.
- Eta asko ikasi zenduen eskolan?
- Ikasi... Ze ikasiko genduan, ba? Oin euskeraz eittiarren jardutzen dabe barriketan, ta orduan, erderaz ein bihar zan orduan. Euskeraz eitten bagenduan, anillua.
- Hori Eibarko eskolan, baiña hemen...
- Hemen, hemen, hemen, Lezetan.
- Lezetan be bai?
- Bai. Hori Lezetan ikusten genduan. Euskeraz eitten ebanak anillo bat egoten zan ta haura atzamarrian erabili bihar! Ta gero, zapatuan eitten ebanak domekan be ha erabili ein bihar izaten eban. Erderaz ein bihar izaten zan. Ta erderaz maistriak be asko ez zeban asko jakingo ta bestiak bapez.
- Eta bera ze zan? Titulua zekan edo bertako pixkat...
- Ez dakit, ba, nik zeoze titulua eukiko eban edo ez dakit. Beran anai-arrebak firmatzen be ez zekixen.
- Firmatzen be ez?
- Firmatzen be ez, beran anai-arrebak ez. Ta ez dakit, ba, nik. Haura kojia zan, ta edo nunbaiten kanpuan egondakua izango zan edo zer zan ez dakit.
- Eta zenbat urtekin jua ziñan Lezetako eskolara?

- Eibarko eskolara, ba, gerria pasau ta gero.
 - Gerria pasau ta gero. Eta lezetakuan gerra aurretik...
 - Gerra aurretik Lezetakuan, bai. Orduantxe [umetxuak], nik ez dakit, ba, urtebete ez neban eingo Lezetan. Gero gerriak urten eban ta kitto.
 - Eta ze emoten zeban eskolia bertan, basarrixan?
 - Basarrixan, basarrixan, bai, sukaldian. Ta denpora ona euanian, han kanpuan euan holako karraju moduko bat edo, aterpe bat, ta denpora ona euanian hantxe.
 - Eta ume asko juntatzen ziñazien?
 - Ez dakit, ba, neuk. Juntauko giñan geu hiru ta bestekuak, Olakortakuak... zortzi... hamabi-hamalau bat edo.
 - Bueno...
 - Bai. Orduan, bai.
 - Eta neskak eta mutillak edo mutillak bakarrik?
 - Bai, neskak eta mutillak. Danak. Bai.
 - Eta, gaiñera, edade diferentietakuak be juntauko ziñazien, ez?
 - Bai.
 - Eta zelan zekan izena maistriak?
 - Dominga.
 - Dominga...
 - Bai, Dominga Elgoro.
 - Orduan, Lezetako eskolan hasi, urtebete... Denpora gitxi euki zenduan ezer ikasteko, ez?
 - Bai, gutxi. Ta artian gaztiak be bagiñan gu ta... Zaharrrauak be ibili zian, baiña...
 - Eta, gaiñera, beti basarrixan zeozetan lagundu bihar eta...
 - Bai. Basarrixan beti egoten zan zeoze etxera etorritakuan eitteko. Lehen be bai, ta oin be bai.
 - Eta lehen ze izaten zan, goixetan juaten ziñazien eskolara...?
 - Goiz ta atsalde. Bai, Lezetara goiz ta atsalde. Ta gero, ba, Eibarrera hasi giñanian, batzuetan goizetik eta hurrengo egun guztian, hola izaten zan.
 - Eta Eibarko eskolia nun zeuan?
 - Frontoi Zaharrian.
 - Frontoi Zaharrekora juan ziñan?
 - Bai.
 - Eta hango maistrua-edo zein zan? Goguan dakazu?
 - Kojo bat guk euki genduana. Ez dakit izenik eta ezebe "maisú kojua" esaten gontsan ta.
 - Eta ze, euskalduna zan? Eibartarra edo...?
 - Ez, ez, kastillanua zan ha. Euskaldunak be baeguazen besten batzuk, baiña ha kastillanua. Ta orduan euskeraz eitten ez eben lagatzen. Gerra ondorian ez eben lagatzen euskeraz eitten.

3. Erdara ikastera Arabara

- **Erref:** BER-193/006
- **Iraupena:** 0:03:19. **Hasi:** 00:06:21. **Bukatu:** 00:09:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

<p>Jende asko erdara ikastera Arabara joaten zen. Soldautzako kontuak.</p>

Transkripzioa

- Eta rarua hemen, Lezetako eskolan, euskeraz eitterik laga ez...
- Ez, ba! Erderaz ikesi bihar zan orduan ta. Lehen hemendik Vitorixara-ta faten zian erderaz ikastera. Bai. Lezetako gure tio bat be Vitorixan egon zan. Ta Bergetxekua zera be bai... Hori zurekin etortzen danori zela da?
- Aintzane...
- Aintzane. Haren aittitta Bergetxekua be bai Vitorixan. Ta Gaztandolakua ta hemen etxe mordokuak esaten eben.
- Orduan ze zan, inportantia ez, erderia...?
- Bai, bai, erderia. Iñok [turik] be ez zekixan gero erderaz. Gure aittak hemen gerra denporan, milizianuak-eta etortzen zian, ogixa-edo, eske, gosiak egoten zian ta. Ta "¿cuánto vale?" preguntatzen baotsen harek, ez zeban jakitzen gure aittak zanak ze esaten otsen. Erderaz [turik] be ez.
- Bapez, ez?
- Bapez.
- Orduan, erderia ikastera Arabara juaten zian?
- Bai. Ta Lezetako horren maistriarren anaia San Francisco Javierren egon zan erderaz ikesten. Ez dakit zenbat denpora edo ze ingo eban, baiña... Txarrixak gobernatzen esaten eban berak, baiña hantxe behintzat.
- Eta hori ze izaten zan? Arabara juaten zian lanera edo...?
- Bai, Lan ein ta tripia bete... [...]. Ta bertan kastillanuak eta, ba, erderaz ikasi.
- Mutillak. Eta neskariak juaten zan?
- Neskariak ez naiz ni akordatzen hola erderaz ikasten egondakorik.
- Neskak-eta bai urtetzen zian iñude edo, ez?
- Ba, iñude be... Hemen basarrikorik ez iñude be. Ez.
- Orduan, Arabara mutillak bakarrik.
- Bai, Arabara mutillak [banakak] faten zian erderaz ikastera.
- Eta hori ze izaten zan... Gero, gaiñera, soldautzan be, ba, pixkat...
- Soldautzan hor egon giñan Araban gu be, baiña... ze ikasi, ba, guk?
- Hobeto manejatzeke soldautzan, ez? Bestela gogorra izan bihar zan erderaz jakin ez eta...
- Bai. Baiña bertan euazen kapitanak-eta euren asistentia edo matxakantia euskalduna nahi izaten eben, e!
- A, bai?
- Bai.
- Ta zelan, ba?
- Ez dakit, ba, nik. Horixe zegaittik zan ez dakit nik, baiña ikusi eitten zian euskaldunak eukitzen zittuela. Ta nere aurretik be [esku] egon zana asistente, harek be esan ei otsan [eskuari] beste euskaldun formal samar bat billatzeko beran lekurako lizenziatzen zanerako. Ta harek ni laga ninduan. Ta gero nik laga neban Pedron kuñatua, Petran anai bat: Ramon. Hil zan haura aintxiña. Bai. Harek, Ramonek, ekazen oin hirurogeta hamabost urte, bizi izan balitza.
- Eta zegaittik, ba? Euskaldunak jente fiña zalako edo...?
- Ez dakit, ba, nik! Hola, zeoze hola izango zan, behintzat euskalduna nahi izaten eben. Bai. Han koronelan txoferra-ta be euskaldunak zian. Ixa gehixen euan holakua euskalduna; asistentiak eta matxakantiak gehixenak euskaldunak.
- Matxakantia zeri esaten detsazu?
- Matxakantia, ha izaten zan sargentuena. Bai. Sargentuena ta brigadena. Ta gero, ofizialenari asistentia esaten jakon.

4. Zigorra euskaraz egitearren

- **Erref:** BER-193/007
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:09:40. **Bukatu:** 00:11:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

<p>Lezetako eskolan zigorra euskaraz egiten zuenari. Zigorren inguruko kontuak.</p>

Transkripzioa

- Eta esan dozu hemen, Lezetako eskolan, erderia ikastia nahi edo...
- Bai.
- ... maistriak, behintzat, halan eitten zetsuen. Anillua ta, oseake, kastiguak be ezautu zenduezen...
- Bai, ba, kastigua izaten zan anillua. Bestiak burla eitten eben gero "Anillua hik dakak" eta.
- Orduan, euskeraz eitten zebanari anillua [emoten] zetsen...
- Aillua, bai.
- Eta ze izaten zan hori, aste barruan anillua eruan bihar edo...?
- Beste batek euskeraz ein arte. Besten batek euskeraz eitten baeban, hari anillua. Ta hola izaten zan, trukutzen anilluori.
- Eta gero, esan dozu, zapatuan edo...
- Zapatuan geratzen jakonak astelehenerarte erabili bihar izaten eban. Astelehenian beste batek euskeraz eitten ebanian, hari.
- Eta anillua zelakua zan? Haundixa edo ze...?
- Hauxe, andrak eruaten daben tiporakua, haunditxuaua. Baiña auskalo ha izango zan [kataren] baten [...] bat edo izango zan haura. Baiña haxe. Atzamarrian edo poltsikuan haxe eruan bihar.
- Eta iñok nahi ez, klaro.
- Iñok nahi ez haura eruatia. Ta erderaz iñok jakin ez! Hortxe euan jokuori.
- Eta ze izaten zan, gaiñera, burlak...
- Burla? Bai. Eskasauari burla beti.

5. Gerra garaian milizianoak baserrietan

- **Erref:** BER-193/008
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 00:11:06. **Bukatu:** 00:12:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

<p>Gerra garaian milizianoak inguruko baserrietan egon ziren.</p>

Transkripzioa

- Hemen, gerra sasoian, frentia inguruan egon zan.
- Bai.
- Inguruan ikusi zenduen zeuek...
- Bai, milizianuak. Hortxe, atzerao dao Olakorta, basarri bat, ta han be bai.

Ta hor goixan, basarri biren erdittik behera etorriko ziñan? Azurtza. Han be bai milizianuak egon zian. Ta hor Gaztandolan be bai.

- Bertan basarrixan?

- Bai.

- Ta Olakortako basarrikuak be kenduta egon zian, hementxe egon zian Olakortako basarrikuak.

- Oseake, basarrixa hustu...

- Basarrixa hustu ta kuartel moduan milizianuak euki eben haura. Ta gero han handiko mendixan egon zian beste aldia, reketietakuak. Sasi-baltzen, bai.

- Eta, orduan, entzuten zenduezen, ba, ez dakit, [amenazuak] eta tiruak eta...

- Bai, bai, entzungo ez genduzen, ba! Bergaran jaurtittako kañonazuan zaratia hemendik Eibar aldera pasatzen zan. Zaratia klaru entzuten zan kañonazuana.

- Umetan horrek inpresia egin bihar dau, ez?

- Ez, umetan ez da bildurrik eukitzen. Inpresia ez, ez.

- Edo ya ohitu egin ziañazien edo...

- Hoixe, ba! Milizianuak euazela, horra gora be fan giñan gu, aitta ta bixok, garo ebatera. Ta goiz guztia jardun genduan garo-ebaten. Ta eguardixan aitta zanak esan eban: "Bueno, etxerako sasoia juau ta hau garuau pillau egin bihar juau". Hasi giñan garua batzen ta tiroka ekin otsen handikaldetik, ta piñadixa euan albuana, sartu han piñadira ta fuera, etxera.

- Ba, peligrasua izango zan orduan menditik ibiltzia, ez?

- Bai, ba. Aittari akordau jakon etxera fan bihar genduala garua [garua...] hasi ta tiroka ekin otsenian. Baiña guk zer zanik be ez. Ez genduan guk bildurrik eukitzen. Ez giñuezen jo behin be ta...

6. Baserriaren historia

- **Erref:** BER-193/009
- **Iraupena:** 0:00:41. **Hasi:** 00:12:52. **Bukatu:** 00:13:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

<p>Baserriaren historia. Aitita bertakoa baina gazterik hil zen eta Tomasek ez zuen ezagutu.</p>

Transkripzioa

- Hemen, basarrixan historixia-edo badakizu? Hemen zeure aurrekuak egon izan dia beti?

- Bai.

- Aittan partetik?

- Aittan partetik, bai. Nik aittitta hemengua ez neban ezautu. Haura, itxuria, gure aitta-ta gaztiak zian arte hil zan. Bai. Ta gero, hemengo amandria... Egon. Hemengo amandria? Bai, hemengo amandria gero ezkondu zan bestekuakin. Ta ha bestekua be denpora askora barik hil zan, itxuria. Igual, ez dakit nik, sei urtian edo zortzixan biziko zan, baiña...

7. Baserriaren historia

- **Erref:** BER-193/010
- **Iraupena:** 0:02:47. **Hasi:** 00:13:33. **Bukatu:** 00:16:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

<p>Baserriaren historia. Errenteroak eta etxejabeak. Inguruko baserriak; toponimia. Baserriaren errenta garitan ordaintzen zen; batzuetan kapoiak ere eman behar izaten ziren.</p>

Transkripzioa

- Eta hemen inguruan entzunda dakazu, ba, hemengo basarrixak erreteruak edo basarri, halan, jaberik bazeken?
- Danak ez. Erreteruak zian Olakortakua be bai, Kosteikua be bai. Kosteï. Hau, Agirrebeñan etxia Kosteï zan.
- Ze egoten zian gehixao etxe-jabiak ala...?
- Ez, ez, ez. Eurak, eurak beti.
- ...ala erreteruak?
- Erreterua, erreterua; etxe-jaberik sekula be ez! Erreteruak. Errentia pagau ta berana eban erreteruak etxia.
- Eta zein zan jabia? Bergarakoren bat edo?
- Ez, ez dakit nungua zan, Etxezarretan esaten otsen. Etxezarretan basuak ta etxiak esaten eban hor. Etxe bi zian ta... Ez dakit nungua izango zan ha uezaba.
- Ta uazaba ze izaten zan, berak zekazen terrenua ta basarri asko ta...
- Hor basarri bi ekazen ta terrenuak haundixak ekazen. Oin Oñatiko batek dakaz horrek erositta.
- Eta zuk entzunda dakazu jabiari edo uazabari, ba, lehen, antziña, errentia garittan-ea pagatzen jakola?
- Bai, garixak eta kapoiak.
- Hemen inguruan be halan zan orduan?
- Horrek ez dakit zerekin pagatzen eben. Horrek ez dakit. Horrek dirutan pagauko eben segurua, baiña hemen Azurtzakua bertan beste bizitzakua ekan uezaba, ta harek, ba, garixa. Ta lehen, gero, garixa entregau ein bihar izaten zan gose-urtietan, ta gero, eitten eben, itxuria, erdixa garixa ta beste erdixa dirua.
- Eta hori ze izaten zan, pagua gabonetan eitten zan?
- Gabonetan, bai.
- Eta kapoiak be bai?
- Kapoiak be bai. Oin ez da kapoirik-eta usatzen. Bueno, egoten dia saltzen-ta ferixalekuan, baiña lehen, esaten eben erreteruak kapoiak erosi bihar izaten zittuala uezabari pagatzeko.
- Erosi edo berak...?
- Berak hazi etxian, batzuk hazten zittuen itxuria, baiña beste batzuk erosi. Bai. Ba, ostian, erreteruak horretxek: Olakortakua ta Kosteikua, ta hantxe goixan Azurtzakua. Bestiak hemen, nire akorduan, bakotxak beriak ekezen hemen etxiak.
- Badare auzo batzuk hemen Bergaran, ez? Auzo batzuetan basarri asko...
- Bai, erreteruak gehixao. Bai, hala esaten dabe, behintzat.
- Orduan aldia egongo zan etxe-jabia izan edo erreterua...
- Bai, aldia egongo zan.
- Beti eukiko zeban inportanzia, ba, garixa-ta gordetzia, baiña pagau bihar

danian, gaiñera...

- Horixe ba. Bai. Ta etxerako nahikua hartu ez. Urtia pasatzeko, ta artian pagau ein bihar harekin, ba...

8. Gariaren garrantzia

- **Erref:** BER-193/011
- **Iraupena:** 0:00:51. **Hasi:** 00:16:20. **Bukatu:** 00:17:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

<p>Gariaren garrantzia; urte guztirako ogia... Baserrian zer jaten zuten.</p>

Transkripzioa

- Garixa inportantia zan orduan, ez?
- Bai. Lehen dana, garixa ta artua ta... Besterik ez zeuan ta!
- Eta ogixa, ez? Ze urte guztirako ogixa...
- Urte guztirako ogixa, bai. Babia ta dana.
-Anaia: Gaztaiñia be bai, ez dok?
- Bai, gaztaiñia bai.
- Baitta. Orduan basarrixan ze jaten zenduen?
- Babia urtian gehixen. Bazkaittan babia. Ta afaittan, ba, patatia edo porrua edo... Hurrengo berakatz-saldia ta... Euana.
- Gaztaiña-sasoian be gaztaiñia...
- Bai, gaztaiña-sasoian gaztaiñia. Bai.
- Gaztaiña-batzia, gaiñera, oin sasoi honetan izaten zan edo...?
- Bai. Domu Santuetatik eta atzera gaztaiña-batzia jeneralian izaten zan.

9. Baserriaren egitura

- **Erref:** BER-193/012
- **Iraupena:** 0:02:54. **Hasi:** 00:17:11. **Bukatu:** 00:20:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

<p>Baserriaren egitura. Logelak; sukaldea... Lo egiteko koltxoiak, arta-malutazkoak. Artileak sasoi batean estimazio handia izan zuen.</p>

Transkripzioa

- Ta zuk basarrixa beti ezautu dozu holan?
- Nik bai.
- Nahi dot esatia, ba, sukaldia, habitaziñuak..
- Bai.
- Beti oin dauan moduan...
- Bai. Lehenao, ni jaixo-ta baiño lehenao, baiña hau barrixa dau. Han harutzao euan beste sukalde bat. Hau obriau ein ebela izango dia, ba,

larogeta hiru-lau bat urte edo.

- Eta bi sukalde zekazen orduan?

- Bai. Handikaldia, ointxe be "sukalde zaharra" esaten dotsau. Ezebe ez dao traste zahar batzuk besterik, baiña "sukalde zaharra".

- Eta, orduan, zuk beti ezautu dozu beheko sua...

- Bai, bai, bai. Beheko sua beti.

- ... dauan tokixan ta...

- Bai. Ekonomikarik ez lehen. Beheko suan. Goizian ohetik jaikittakuan armozua eitteko be hantxe sua ein ta esnia egosi bihar izaten zan.

- Hemen habitaziñuak, entzunda aittari edo amari edo, halan, alkoba haundi bat egoten zala ume guztiak bertan lo eitteko...

- Ez, hemen ez.

- Oseake ya bazekazuezen habitaziñuak separauta edo...

- Bai, bai. Lau habitaziño haundixak euazen hemen; ohe biko kuartuak euazen lau habitaziño. Ta gero hor behian be baeuan beste habitaziño bat, baiña goixan geunkazen hemen ohe bikuak lau kuarto.

- Orduan koltxoia-eta zelakuak izaten zian?

- Koltxoia? Arta-malutiakin eindakuak batzuk, zerik, mollerik-eta barik. Mollian zerbiziñua ta koltxoiana bixak arta-malutazkua ein ta hantxe.

- Zuk hori ezautu dozu...

- Bai, ezaututa nao ni hori.

- Eta gero, horren ondoren, ardi-lanazkuak?

- Ardi-lanazkuak. Ardi-lanazkuak ha kendu zanian. Gero harek be txarrak dila ta oin kenduta dare ardi-lanazkuok be.

- Arta-malutazkuak ze zian, komoduak?

- Arta-malutazkuak, ba, zaku bat beteta izatia moduan. Koltxoi-azala edo betetzen zan arta-malutiakin, baiña haura harrua izaten da, ta zulu eitten jakon hari. Koltxoi-ta jositta egoten da, baiña ha ez zan jositta egoten. Alde haundixa.

- Bai, gero ardi-lanazkua ipini zanian, aldia, ez?

- Bai, bai. Ardi-lanazkua? Jesus! Famosua zan! Ta gero, harek be danak gastau dia oin.

- Ardi-lania lehen gauza askotarako erabiltzen zan, ez?

- Bai. Ta oin bape ez dau balio.

- Galtzak eta...

- Galtzia eitteko-ta asko. Jersia be bai batzuk eta...

- Ta oin ya ez daka apenas estimaziñorik...

- Ez, estimaziñorik ez daka bape.

10. Baserriko abereak

- **Erref:** BER-193/013
- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 00:20:05. **Bukatu:** 00:21:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Baserrian abereak izan dituzte beti. Behiak, idiak, txerriak.

Transkripzioa

- Zeuek hemen ardixak euki dozuez?
- Oin bai, lehenao ez.

- Lehenao ez?
- Lehenao ez. Ez. Hemen bestekuan-ta bai, ta Lezetan-ta bai, baiña gurian lehen ez zan ardirik egoten.
- Baiña ganaua bai?
- Ganauak bai.
- Zer ziran, behixak eta...?
- Bai, behixak eta idixak. Ta [bestela] txahalak.
- Txarririk-eta?
- Txarrixa bai. Urtian bat etxian jateko. Ha izaten zan urterako gorabeheriori.
- Bai, inportantia txarrixa be...
- Bai, bai. Jaixan edo, garbanzua ta okeliakin egosi ta... Ostian...
- Esan dozu, behixak eta... Oillorik?
- Oilluak bai. Beste asto bat be bai kalera fateko.

11. Lan-banaketa baserrietan

- **Erref:** BER-193/014
- **Iraupena:** 0:04:32. **Hasi:** 00:21:06. **Bukatu:** 00:25:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Baserria » Baserriko lanak » Artoa

Laburpena:

<p>Herrira saltzera andrak joaten ziren. Gizon eta emakumeen arteko lan-banaketa. Gari-soroak. Ortuko lanaren inguruko azalpenak. Garia, artoa.</p>

Transkripzioa

- Zein juaten zan herrira, ba, esne-saltzen eta? Zein urtetzen zan? Ama edo...?
- Ama batzuetan, ta beste batzuetan geu. Geu gehixao ama baiño. Bata eskolara fan bihar dalako, bestia bestia fan bihar dalako, ba... Ama astian behin edo juango zan ta akabo.
- Denporarik be ez, ez?
- Ez, ba.
- Hainbeste ume etxian eta...
- Bai.
- Orduan, ze izaten zan? Gizonezkuak ze bihar eitten zeбен?
- Soluan edo mendixan.
- ... gizonezkuak ganaua ta...
- Bai.
- Ganaua, basua...
- Bai.
- Hori ze izaten zan, gizonen biharra, ez?
- Bai. Ta andrazkuak etxian ta kanpuan.
- Ortua...?
- Ortua ta gari-ebaten ta danian andrazkuak. Gari-ebateko sasoian? Bai. Geu umiak zaintzen, txikixauak zaintzen.
- Ume-zain?
- Bai. Ta ama solora.
- Orduan soluak ze izaten zian, haundixak?

- Haundixak edo... nahikua. Orduan euan adelantuakin erabiltzeko nahikua, igetaixakin ebari bihar izaten zian garixak danak eta.

- Orduan segarik ez zenduen ezautzen ondiokan?

- Segia bai, bedarra ebateko, ta garixa ebateko ez. Bedarra ta garua-ta ebateko bai segia, baiña garixa ebateko ez zan hemen. Gero makiñak urten eben, baiña makiñak urten ebenerako laga ereittiari.

- Hemen noiz laga jakon garixa ereittiari gitxi gorabehera?

- Ez dakit nik, baiña igual hogeta bost urte edo izango dia. Eztok? Holako bat izango dittuk.

- J: Baitta gehixao be!

- P: Berrogei be bai.

- Berrogei ez dittuk izango.

- J: Berrogei ez, baiña hogeta bost [baiño...]

- Bai. Bai, Ibarrolan neuk joko neban azkenengo.

- Nun?

- Ibarrolan, hor beheko basarri baten. Eurak jo jittuen, behintzat, iñor barik. Fango giñala gari joter ta eurak jo jittuen, ta haretzek azkenengo. Bai. Hogeta hamar urte pasauta hemen azkenengo garixa egon zala.

- Ta esaten dozu garixa, gaiñera, igetaixakin.

- Igetaixakin dana. Bai.

- Ta igetaixa ze izaten zan, espeziala? Haginduna edo...?

- Bai. Nahi dozu ikustia? Ekarrixok, hortxe daok laba gaiñian.

- [...]

- Bai, laba gaiñian badao zahar bat.

- Pekatua izaten zan segiakin moztia garixa? Pekatua ez, baiña ez zan...

- Ez zan...

- Kurioso ein bihar zan, ez?

- Bai, ba. Kurioso ein bihar zan, alerik-eta galdu barik. Kurioso ein bihar izaten zan, ta ez zan... Ta batzuek [berari] segiari beste katxarron bat ipinita ebaten eben harekin, baiña, gero, lotzeko-ta ez zala ondo geratzen ta... Bai. Hola izaten zan.

- Orduan, soruak ze izaten zian, garixa, artua...?

- Ta arbixa.

- Arbixa, ganauendako. Arbixa segiakin mozten zan?

- Ez, igetaixakin etaratzen zan arbixa. Etara ta ekarri. Bai. Garixa egondako lekuan; ba, garixa julio inguruan ebaten zan, ta agostuan arbixa sartu han. Ta haura etortzen zan, arbixa, ba, negurako. Ta, gero, berriro abillian edo maieztian, atzera artua ereitten zan. Arbixa egondako lekuan, artua. Ta, gero, ha artua kendutakuan, garixa atzera. Urte birik bat trukau eitten zan solua.

- Ze izaten zan hori, solua pixkat...

- Hobeto egoteko edo esaten eben, ta, ba, txandan faten zalako. Solua geldi bape euki barik, artua egondako lekuan garixa ereitten zan; gero, garixa kentzen zanian, arbixa; ta arbixa kendutakuan, artua.

- Eta, gero, ortuan ze eukitzen zan?

- Orduan porru batzuk edo, ba, leka edo... holako zer batzuk.

- Letxugarik eta...?

- Letxugak bai. Zana horixarik-eta ez, e! Lehen zana horixarik-eta ez zan egoten. Ez. Oin eukitzen dou, baiña lehen zana horixarik-eta ez zan egoten.

- Eta tomatia?

- Tomatia, lehen, edozein baztarretan sartu ta eitten zan. Gorriñak ez zeban hartzen, ta oin gorriñak hartzen dau. Tomatia be gutxi! Artua ereindakuan edo, arto artian sartu [beti ta]. Haintxe tomatia.

- Eta jaten zenduen tomatia?

- Jan, gordinik ez, e! Gerora bai, baiña...

- Baiña lehen, umetan-eta...
- Ez, ez, ez. Ta letxugia be azukriakin ta binagriakin. Gure tio bat, hor, Bidebarrixetan bizi izan zan. Haren alabian alabia-edo zuk akaso ezautuko dozu. Ba, harek hil zanian be, olixuakin tomaterik jan barik geratuko zan ha.

12. Errementariak eta perratzaileak

- **Erref:** BER-193/015
- **Iraupena:** 0:03:25. **Hasi:** 00:25:38. **Bukatu:** 00:29:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak
- Baserria » Baserriko lanak » Lurra lantzea
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Baserriko tresnak: Igitaiak, aizkorak, aitzurrak... Errementaria Amillagan. Perratzaileak Eibarren: Abontza inguruan eta Sallabenten (Berdengillo baserrian).

Transkripzioa

- Hau da igetaixa. Forma hontara hartu ta...
- Kurioso-kurioso, esan dozu, alerik galdu barik, ez?
- Bai, bai, alerik galdu barik. Horixe bai.
- Hau, oindio igetai ona dao hau garixa ebateko!
- Baiña honek ez daka hagiñik, ez?
- Hagiñak? Bai. Pasaixozu hemen atzamarra holan...
- A! Bai, bai, bai.
- Ta honek be, moztan zianian, eruan ta maillukiakin ta zintzalakin pikatzen zittuen berriro. Ha be bihar ugarixa ez zan izango, ze honi emon bihar jako maillukadatan... Honek be igual eukiko dittu berrehun hagin edo hemendik hara orduko. Ta harek danak zintzala ipini gaiñian ta maillukiakin jo.
- Banan-banan?
- Bai, kalera eruan ta errementarixak.
- Hemen errementarixa zein izaten zan?
- Bergaran euan errementarixa.
- Kalian?
- Bai.
- Hemen inguruko basarriren baten ez zan egon errementaririk edo perratzaillerik edo...?
- Ez, ez, ez. Horrek kalian. Kalian [zian] horrek.
- Haura [izaten zan], hor, Amillagan, Bergaran, Amillagan gizon bat pikatzen zebana igetaixa.
- Eta berak ze eitten zittuan, erraminttak be bai?
- Bai.
- Edo konpondu bakarrik?
- Konpondu.
- Zorroztu...
- Bai. Ta [burdixendako] burpillak eta kataiak eta hola ibiltzen zan. Burdiñaria be izaten da, ha be zorroztu ein bihar izaten zan; goldiari punta barrixa ipini ta holako biharrek eitten zittuan errementarixak.
- Orduan, hemen inguruan, basarrixetan-eta ez zeuan...
- Ez, ez. Basarrixetan ez zeuan errementaririk. Segia-ta bai, etxian pikatzen

zan, baiña igetaixa ez.

- Normalian, halan, basarriko tresnak-eta erosi eitten zenduezen ala zeuek ein?

- Erosi, erosi. Tresna unikua eskubaria edo --kamioia fango da hor ointxe--, eskubaria-edo izaten zan basarrixan eitten zana. Edo atxurrari kertena edo aizkol-kertena edo holakua bai, baiña atxurra ta aizkoria ta horrek erosi.

- Eta perratzaillerik?

- Eibarrera fan bihar perratzailliana. Zerian euan, hor, Abontzan edo. Oin tabernia badakizu nun daon Abontzan? Haintxe bestaldian.

- Eta ganaua eruan bihar izaten zan bertara?

- Ganaua eruan bihar bertara, bai.

- Ez zan, ba, erreza izango, ez?

- Ba...!

- Bidia, e!

- Bai, fan-aldixa ein bihar, fan-aldixa ein bihar. Ta, gero, horkua kendu eban, ta zerian gero euki eban, hemen, Sallabenten. Egon zan, Berdengillo basarrixan egon zan perratzaillia. Bai. Ta hara fan bihar izaten zan.

Elgetako kamiñotik fan, ta Otaolako kanteratik behera. Kamiñua kurutzau bihar, ta aurretik, ba, soltian, baiña, gero, azkenalderako laguna bihar izaten zan kamiñua pasatzeko be.

- Klaro, hor be, zeuek igarriko zenduen, ez? Gero ta trafikoko gehixao ta bidia...

- Bai, ba. Trafikua gehitu zan, ta behian kamiñua kurutzatzeko... Hemen, Elgetako kamiñuan-ta, ba, ondo etortzen zian. Bota soltauta aurrian, ta hor etortzen zian. Automobillen bat edo bi bidian tokatzen zian danak izaten zian, ta, ba, hor etortzen zian aurrian. Baiña behian diferentia izaten zan.

13. Baserriaren egitura

- **Erref:** BER-193/016
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:29:03. **Bukatu:** 00:30:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Baserriaren egitura. Sukaldean sasoi batean beheko sua erdian egon zela entzun izan du. "Labako sua".

14. Baserrian zer jaten zuten

- **Erref:** BER-193/017
- **Iraupena:** 0:00:45. **Hasi:** 00:30:16. **Bukatu:** 00:31:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzeta eta soroa
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Soraa: garia, artoa, arbia, etab. Jatekoa: tomatea, letxuga, etab.

15. Idien garrantzia baserrian

- **Erref:** BER-193/018
- **Iraupena:** 0:03:24. **Hasi:** 00:31:01. **Bukatu:** 00:34:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Elgetako perratzailea. Baserri gehienetan idiak. Idiak zertarako erabiltzen ziren. Beraien baserrian astoa ez zen normalean perratzen.

16. Feria ezagunak

- **Erref:** BER-193/019
- **Iraupena:** 0:03:05. **Hasi:** 00:34:25. **Bukatu:** 00:37:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroztera
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

<p>Feria ezagunak inguruan: Santo Tomas; Gabon zahar; Erramu zapatua...
Tratulariak. Idia nola erosi; bederatziaurrena.</p>

17. Buztarginak

- **Erref:** BER-193/020
- **Iraupena:** 0:02:11. **Hasi:** 00:37:30. **Bukatu:** 00:39:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Arotzak

Laburpena:

Uztargileak. Uztarriak egiteko pago-egurra.

18. Baserriko tresnak

- **Erref:** BER-193/021
- **Iraupena:** 0:01:09. **Hasi:** 00:39:41. **Bukatu:** 00:40:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Lurra lantzea
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Baserriko tresnak: golda txikia eta handia; burdinareak.

19. Lurraren garrantzia

- **Erref:** BER-193/022
- **Iraupena:** 0:01:32. **Hasi:** 00:40:50. **Bukatu:** 00:42:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:

Lurraren garrantzia. Lur beltza. Inguru eguzkitsuak.

20. Idien inguruko azalpenak

- **Erref:** BER-193/023
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:42:22. **Bukatu:** 00:43:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Idiek oso ondo ulertzen dute zer egin behar duten. Erabiltzen diren soinuak. Astoak ere ondo ulertzen du.

21. Baserriko abereak

- **Erref:** BER-193/024
- **Iraupena:** 0:05:39. **Hasi:** 00:43:57. **Bukatu:** 00:49:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserrria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroatera
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Astoarekin joaten ziren herrira saltzera. "Asto-zarak", "albardia". Behia jeztearen inguruko azalpenak. Abereei izenak ematen zitzaizkien. Idi klaseak.

22. Ingurua asko aldatu da

- **Erref:** BER-193/025
- **Iraupena:** 0:01:29. **Hasi:** 00:49:36. **Bukatu:** 00:51:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Ingurua asko aldatu da. Zelaiak, basoak... Basoak: haritza, pegoa, gaztaina eta urkia. Intxaurra etxe ondoan.

23. Gaztainondoak

- **Erref:** BER-193/026
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:51:05. **Bukatu:** 00:52:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Gaztainondoei gaitza etorri zitzaien. Gaztainak-klaseak.

24. Garo-batzea

- **Erref:** BER-193/027
- **Iraupena:** 0:03:43. **Hasi:** 00:52:35. **Bukatu:** 00:56:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Garo-batzearen inguruko azalpenak. Belar-batzea, uda sasoiaren izena.

25. Abereen zainketa lanak

- **Erref:** BER-193/028
- **Iraupena:** 0:00:18. **Hasi:** 00:56:18. **Bukatu:** 00:56:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Abereei azpiak egiteko garoa, belarra, pago-orbela. Abereei jaten zer ematen zitzaien.

26. Belar klaseak

- **Erref:** BER-193/029
- **Iraupena:** 0:03:38. **Hasi:** 00:56:36. **Bukatu:** 01:00:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Natura » Flora
- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserría » Baserriko lanak » Abere-hiltzea

Laburpena:

<p>Belarra erabiltzen dute; belar-ondoa. Pagatza... "Aillorbia" abereei

emateak arazoak ematen zituen: esnea saltzeko orduan; txahala hiltzeko orduan... Batan-belarra; sekula-belarra.</p>

27. Abereen zainketa lanak

- **Erref:** BER-193/030
- **Iraupena:** 0:02:18. **Hasi:** 01:00:14. **Bukatu:** 01:02:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Lurra lantzea

Laburpena:

Abereei azpiak zenbatero egin, aldatu... Simaurra ateratzeko, korta-aitzurra erabiltzen zuten.

28. Ilargiaren eragina

- **Erref:** BER-194/001
- **Iraupena:** 0:02:07. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:02:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia
- Lanbideak » Arotzak

Laburpena:

Ilargiaren eragina simaurketa egiterakoan, egurra mozteko orduan.

29. Simaurra ongarri bikaina

- **Erref:** BER-194/002
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:02:07. **Bukatu:** 00:03:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:

Simaurra ongarri bezala erabiltzen zen soron. Plazentziatik komun-simaurra ekartzen omen zuten sasoi batean.

30. Basogintza

- **Erref:** BER-194/003
- **Iraupena:** 0:04:07. **Hasi:** 00:03:07. **Bukatu:** 00:07:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

Basogintza. Egur-moztea; ikazkintza. Txondorak non egin izan dituen. Ikatza lantegietarako; errementariei ere saltzen zitzaien. Gerra ostean autobusek ere ikatza erabili zuten erregai moduan.

31. Ikazkintza

- **Erref:** BER-194/004
- **Iraupena:** 0:03:46. **Hasi:** 00:07:14. **Bukatu:** 00:11:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Txondorra nola egiten zuten. Pago-buruekin, abarrekin egindakoak.

32. Txondorra egiteko prestaketa lanak

- **Erref:** BER-194/005
- **Iraupena:** 0:04:45. **Hasi:** 00:11:00. **Bukatu:** 00:15:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Txondorra egiteko prestaketak. Egurra dagoen lekutik gertu egiten zen. Egur-moztea. Ikatza nola eta zerekin ateratzen zen. Ikatza atera eta zakueta botatzen da.

33. Ikazkintza

- **Erref:** BER-194/006
- **Iraupena:** 0:04:28. **Hasi:** 00:15:45. **Bukatu:** 00:20:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Txondorra egiteko sasoi onena. Ikazkinak. Ikazkintzaren inguruko azalpenak.

34. Ikatza etxeetara saldu

- **Erref:** BER-194/007
- **Iraupena:** 0:02:31. **Hasi:** 00:20:13. **Bukatu:** 00:22:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Ikazkintzan zenbat denbora ematen zuten. Txabola bat izaten zuten; nolakoa izaten zen. Ikatza etxeetara ere saltzen zen. Plantxak berotzeko ikatza, pago-egurrez egindakoa izaten zen.

35. Argindarra baserrian

- **Erref:** BER-194/008
- **Iraupena:** 0:03:24. **Hasi:** 00:22:44. **Bukatu:** 00:26:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Fauna » Natura » Basoko animaliak » Ugaztunak
- Baserria » Baserriko lanak » Errota
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

<p>Argindarra baserrian. Ibarrola errota eta zentrala. Sasoi baten arratoi asko egon ei zen. Ibarrolako gizonak esaten zuen errekatik etortzen zirela. </p>

36. Sugeak baserri inguruan

- **Erref:** BER-194/009
- **Iraupena:** 0:04:05. **Hasi:** 00:26:08. **Bukatu:** 00:30:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia
- Natura » Fauna

Laburpena:

Suge handiak egon ziren sasoi batean. Bertako sugeak.

37. Ura baserrian

- **Erref:** BER-194/010
- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 00:30:13. **Bukatu:** 00:31:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

<p>Ura baserrian. Castor Mugika.</p>

38. Lixiba kontuak

- **Erref:** BER-194/011
- **Iraupena:** 0:04:53. **Hasi:** 00:31:55. **Bukatu:** 00:36:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

<p>Lixiba nola egiten zen. Chimbo eta Lagarto xaboiak erabiltzen ziren. Behin Arraotz baserriko emakumea etorri zen eurenera, xaboia egitera, baina ez omen zen ona atera (euren amari ez zitzaion gustatu, behintzat). </p>

39. Txerri-beltza

- **Erref:** BER-194/012
- **Iraupena:** 0:01:52. **Hasi:** 00:36:48. **Bukatu:** 00:38:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

<p>Txerrien inguruko azalpenak. Bertako txerria; txerri-beltza.</p>

40. Lihoaren inguruko azalpenak

- **Erref:** BER-194/013
- **Iraupena:** 0:02:58. **Hasi:** 00:38:40. **Bukatu:** 00:41:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Lihoa (linua) Lihoaren inguruko azalpenak. Haria egiteko makina. Artilea Lezetan egiten zuten.

41. Abarkagintza

- **Erref:** BER-194/014
- **Iraupena:** 0:04:10. **Hasi:** 00:41:38. **Bukatu:** 00:45:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Abarkak. Narruzkoak, gomazkoak. Aitak abarkak egiten zituen. Abarka-sokak.

42. Umetako arropak

- **Erref:** BER-194/015
- **Iraupena:** 0:00:52. **Hasi:** 00:45:48. **Bukatu:** 00:46:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Umetan erabiltzen zuten arropa.

43. Elurte handiak

- **Erref:** BER-194/016
- **Iraupena:** 0:04:59. **Hasi:** 00:46:40. **Bukatu:** 00:51:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia

Laburpena:

<p>Elurte handiak. Negu gogorak. Izotz-kandelak. 1956a izotz urtea.</p>

44. Eguraldi kontuak

- **Erref:** BER-194/017
- **Iraupena:** 0:02:15. **Hasi:** 00:51:39. **Bukatu:** 00:53:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Eguraldia. Tenporak. Eguraldi txarra nondik sartzen den bertara. Haize-izenak. "Hode-kanpairik" ez zen egoten lehen.

45. Deiadarra

- **Erref:** BER-194/019
- **Iraupena:** 0:00:39. **Hasi:** 00:55:09. **Bukatu:** 00:55:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak

Laburpena:

<p>Hildakoren bat zegoenean baserriren batean, deiadarra egiten zen.</p>

46. Izara zuria seinaletzat, errotatik argia "botatzeko"

- **Erref:** BER-194/020
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:55:48. **Bukatu:** 00:57:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:

<p>Seinaleak baserrietan. Garia jo behar zenean, izara zuria jartzen zen seinaleztat, Ibarrolako errotakoek argia "bota" zezaten. Auzoko norbait hiltzen zenean, baserri batetik bestera deiadarra egiten zen. </p>

47. Auzolanean egiten ziren lanak

- **Erref:** BER-194/021
- **Iraupena:** 0:00:47. **Hasi:** 00:57:33. **Bukatu:** 00:58:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:

<p>Auzolana baserrian: garo-batzea, gari-jotzea... Txerri-hiltzea baserri bakoitzak egiten zuen, baina laguntzarik behar izanez gero auzokoari eskatzen zitzaion. </p>

48. Ermandadea

- **Erref:** BER-194/022
- **Iraupena:** 0:02:50. **Hasi:** 00:58:20. **Bukatu:** 01:01:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Ermandadearen inguruko azalpenak.

49. Milizianoekin hartu-emana

- **Erref:** BER-194/023
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 01:01:10. **Bukatu:** 01:02:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Milizianoekin hartu-emana zelakoa. Diru-zuria; zilarra.

50. Aixolako urtegiarekin batera desagertutako baserriak

- **Erref:** BER-202/001
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:02:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

<p>Aixola errekan baserri asko hustu egin dira. Baserri izenak. Presak hartutako baserriak.</p>

51. Baserritarrak lantegietara noiz hasi ziren jaisten

- **Erref:** BER-202/002
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:02:05. **Bukatu:** 00:03:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Fundizioa

Laburpena:

<p>Baserritarrak noiz hasi ziren lantegietara joaten. Alfan baserriko mutil asko hartzen zituzten, fundizioko lana egiteko.</p>

52. Baserriaren etorkizuna

- **Erref:** BER-202/003
- **Iraupena:** 0:02:40. **Hasi:** 00:03:50. **Bukatu:** 00:06:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroatera
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Iritziak » Bizitzarekiko ikuspegia

Laburpena:

Tomasek bizimodua baserritik atera du beti. Baserriaren etorkizuna nola ikusten duen. Bildotsen prezioa.

53. Ordiziako feria; arkumearen prezioaren inguruan hainbat kontu

- **Erref:** BER-202/004
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:06:30. **Bukatu:** 00:08:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroatera
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

<p>Feria ezagunena, Ordiziakoa. Arkumeeen inguruko azalpenak; lehenago harakinak hiltzen zituen.</p>

54. Eibarko merkatu plaza

- **Erref:** BER-202/005
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:08:15. **Bukatu:** 00:09:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Baserría » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

<p>Eibarko merkatu plaza. Garai batean jende asko joaten zen plazara, diru asko mugitzen zen.</p>

55. Eibarko merkatu plaza; esne-saltzera astoan

- **Erref:** BER-202/006
- **Iraupena:** 0:03:50. **Hasi:** 00:09:25. **Bukatu:** 00:13:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

<p>Esne-saltzera astoan jaisten ziren. Zer eramaten zuten: arrautzak; patata... Lehenago oilaskoak bizirik eramaten ziren plazara. Astoak non lagatzen zituzten. Merkatu plazaren azpialdean asto-korta zegoen. Txingak. Mallabia aldetik baserritar asko etortzen ziren Eibarrera.</p>

56. Esnea saldu ahal izateko, zerga bat ordaindu behar

- **Erref:** BER-202/007
- **Iraupena:** 0:04:20. **Hasi:** 00:13:15. **Bukatu:** 00:17:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Udala
- Baserría » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

<p>Esnea saldu ahal izateko, txapa bat ipini behar izaten zitzaion marmitari. Udaletxean zerga antzeko bat ordaindu behar izaten zen. Esnea analizatu egiten zuten.</p>

57. Gurdiarekin herrira jaisteko, zerga ordaindu behar

- **Erref:** BER-202/008
- **Iraupena:** 0:02:45. **Hasi:** 00:17:35. **Bukatu:** 00:20:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Udala
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Beste garraio batzuk

Laburpena:

<p>Gurdiarekin egurra kalera eramateko, "patentea" behar izaten zen. Bizikletek ere txapa bat eramaten zuten.</p>

58. Garraioak; bizikletagintza Eibarren

- **Erref:** BER-202/009
- **Iraupena:** 0:00:45. **Hasi:** 00:20:20. **Bukatu:** 00:21:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autoak
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Bizikleta-fabrikak

Laburpena:

Bizikletagintza Eibarren. Auto gutxi eta idiekin lasai ibiltzen ziren herritik ere.

59. Perratzaileak inguruan

- **Erref:** BER-202/010
- **Iraupena:** 0:04:10. **Hasi:** 00:21:05. **Bukatu:** 00:25:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autobusak
- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak

Laburpena:

<p>Perratzaileak Olarriaga, Azitain eta Abontza inguruan. Gerora Barakaldo kalean ere bai. Arrate bailaran Berretxiña baserrian. Perratzaile batetik bestera, alde handia egoten zen. Leon Olabarria; autobusa.</p>

60. Eibarko herriaren hazkuntza; aldaketa urbanistikoak

- **Erref:** BER-202/011
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:25:15. **Bukatu:** 00:26:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Aldaketak eta arazoak
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autoak

Laburpena:

Trafiko gutxi. Bideak nolakoak ziren: estuak; gehienak kaltzadak. Eibarko hazkunza. Elizatik gorako etxe guztiak gerra garaian erre ziren.

61. Eibarko Elgetakalea gerra garaian

- **Erref:** BER-202/012
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 00:26:45. **Bukatu:** 00:29:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak

Laburpena:

<p>Elgetakalean astoak lotzeko txingak zeuden. Gaur egun eraikin bakarra

dagoela Elgetakalean dio (pegora bakarra). Gerra garaian bi aldeetako etxe guztiak erre omen ziren, Txirixo kaleraino.</p>

62. Eibarko Badet taberna ezaguna

- **Erref:** BER-202/013
- **Iraupena:** 0:03:20. **Hasi:** 00:29:10. **Bukatu:** 00:32:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak
- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

<p>Badet tabernaren inguruko kontuak. Ezkondu aurretik egiten ziren despedidak.</p>

63. Eibarko Kontzeju Zaharra; Barrenkalea

- **Erref:** BER-202/014
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:32:30. **Bukatu:** 00:34:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

<p>Kontzeju Zaharra, San Andres elizaren parean. Goimendikoak Eibarrera joaten ziren mezara eta gero Kontzejupean egoten ziren zerbait hartzen. Barrenkalea nolakoa zen.</p>

64. Idiekin hirigunean; Estaziño kalea

- **Erref:** BER-202/016
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:34:40. **Bukatu:** 00:36:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Lanbideak » Arotzak

Laburpena:

<p>Idiekin Barrenkalean behera joaten ziren egurra zerrara eramaten zutenean. Estazio kale ingurua nolakoa zen.</p>

65. Gerra garaian Eibarko erdigunea erre egin zen

- **Erref:** BER-202/017
- **Iraupena:** 0:00:40. **Hasi:** 00:36:10. **Bukatu:** 00:36:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

<p>Gerra garaian, Eibarko erdiguneko etxe gehienak erre egin ziren.</p>

66. Gaztetan errekan arrantza egiteko zaletasuna

- **Erref:** BER-202/020
- **Iraupena:** 0:00:35. **Hasi:** 00:40:05. **Bukatu:** 00:40:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekak eta uretako jolasak
- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

Gaztetan errekan peskan egiten zuten. Debekatuta egoten zen eta lizentzia behar izaten zen.

67. Ermuko erdigunea; baserri izenak

- **Erref:** BER-202/021
- **Iraupena:** 0:03:05. **Hasi:** 00:40:40. **Bukatu:** 00:43:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak

Laburpena:

Ermua nolakoa zen. Erdigunean baserri asko zeuden; baserri izenak. Baserritar gehienak errenteroak.

68. Baserriaren errentaren ordainketa

- **Erref:** BER-202/023
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:46:00. **Bukatu:** 00:47:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Baserriaren errenta noiz ordaintzen zen. Kapoiak.

69. Abadea soroak bedainkatzera joaten zeneko kontuak

- **Erref:** BER-202/024
- **Iraupena:** 0:02:40. **Hasi:** 00:47:10. **Bukatu:** 00:49:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Baserrria » Baserriko lanak » Garia
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:

Abadea Basalgotik joaten zen Goimendira soroak bedeinkatzera. Abadeari ordaintzen zitzaiona. Garia, artoa... Ohitura zaharra noiz hasi zen galtzen. Konjurua; gurutzea.

70. Abadeen indarra eta eragina gizartean

- **Erref:** BER-202/025
- **Iraupena:** 0:02:55. **Hasi:** 00:49:50. **Bukatu:** 00:52:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Elizakoak baserrira ekartzen ziren. Abadeei errespetu handia izaten zitzaien. Berorika abadeei. Pazkoakoa egiteko txartela.

71. Abadearen inguruko aipamen batzuk

- **Erref:** BER-202/026
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:52:45. **Bukatu:** 00:54:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

Abadea ehiztaria zen. Erbia zuen etxean eta haren inguruko ipuinak. Bergarako baserri batekoa zen.

72. Basalgoko auzo-eskola

- **Erref:** BER-202/027
- **Iraupena:** 0:02:20. **Hasi:** 00:54:35. **Bukatu:** 00:56:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:

<p>Dotrina abadeak eman zien denbora batean. Eskola kontuak. Basalgoko auzo-eskola. Gerora Eibarrera etorri ziren eskolara, frontoi zaharrera.</p>

73. Pazkoakoa egin ahal izateko, txartela beharrezkoa zen

- **Erref:** BER-202/028
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:56:55. **Bukatu:** 00:58:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Garizuma eta Errauts Eguna

Laburpena:

<p>Pazkoakoa egiteko abadeak txartela ematen zuen. Helduek ere Garizuman gure Jauna hartu ahal izateko, txartela behar izaten zuten.</p>

74. Jaunartzea egiteko, dotrina ondo jakin behar

- **Erref:** BER-202/029
- **Iraupena:** 0:04:05. **Hasi:** 00:58:25. **Bukatu:** 01:02:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak

Laburpena:

<p>Dotrina ondo ez zekienak ezin izaten zuen Jaunartzea egin. Bi Jaunartze egiten zituzten, txikia eta handia. Urtebetetzeak.</p>

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-10-22

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com